

TRILOGIA

TESTVÉRISÉG.

I.

Bölcsönk ahol ringott, távol Keleten,
Az első testvérpár újra megjelen.
Amit az ősrege regél róla:
Mintha csak ma volna!
— Szántóvető vala Kain;
Dús térein és halmain
Megáldá Isten a munkás kezet:
Örömében a gazda könnyezett.
Oltárt emelt — nem volt ezüstje —
Oltáráról a hála füstje,
Gomolygva bár — a földre szálla:
Tetszést az Úrnál nem találta.
— De, ime! más láng gyúl megint,
Az Úr rá kedvesen tekint...
Ábel, a pásztor, áldoz ott
Egy zsenge bárányt, fürge fajzatot;
És a hála
Most már az égbe szálla
A tiszta szívnek dobbanásival:
Istent keres — Istenre vall...
— És tart a verseny, tart azóta;
Nem változott egy árva jotta.
Ma is Kain, Kain akarja,
Hogy szende arcát eltakarja
Testvériségnek anyyala.

II.

Távol Kelet tündérvilága!
Epedő lelkem szomjúsága
Kútfőidre siet,
Élő vizet
Meríteni bőven kristályhabjaidból...
— Merítnék itt is, oh de nincs: hol —
Hiába kérdem, egy se tudja,
Hogy merre van a Jákób kútja,

Hol megpihent a drága Mester,
 S ki véle szóba állni réstell,
 Megáldá a nőt hittel, áhitattal.
 Mert *egy* az Úr, kit száz Sion magasztal!
 Megyek tovább . . .
 A játszi délibáb
 Szemem-szívem mind beljebb vonja
 És hallom, amint Jézus mondja:
 „Im, itt a hű felebarát,
 Ki megtagadva önmagát,
 Fölemeli az elesettet — —
 Testvéremmé — anyámmá lettek,
 Kik követik az Úrnak akaratját . . .“
 — Zeng még a szózat, hangja visszacseng,
 A hívő lélek rajta elmereng:
 Szép, szép az ige . . .
 S kész az áldozat;
 De a megátkozott fige
 Nem hozand többé friss virágokat.
 — És tart az ármány, tart azóta
 Nem változott egy árva jotta:
 Ma is Judás, Judás akarja,
 Hogy szende arcát eltakarja
Testvériségnek angyala.

III.

És száll az Ige égi szárnyon,
 Merész röptében száz világon
 Szétszórja a hit magvait;
 Vigasztalást nyújt és tanít.
 Nyomán az új barázda,
 Könny s vértől ázva
 Meghozza dús gyümölcseit — —
 S boldog, akit az idők árja,
 Nem taposott ösvényen járva,
 Nagy tettekre ragad, — hevit . . .
 — Homályba vész a bús kolostor;
 Áll a Barát, kezében ostor,

Szemében a harag villáma,
Lesújt a vétkes babonára,
Mely embert butit, Istent káromol;
És Babilonnak büszke tornya,
— Kincs- s verejtékből összehordva —
Megining ... remeg ... majd szétomol.
És száll az Ige égi szárnyon,
Merész röptében száz világon
Szétszórja a hit magvait,
Vigasztalást nyújt és tanít.
Wittenberg—Worms—Wartburg tanúja:
Nem rövidült az Isten ujja;
Ottan ragyog királyi széke
A lelkes ember nagy szivébe',
Mely alkot új, meg új világot
S a rom felett,
Mit elfedett,
A jövődőbe átvilágolt.

— — — — —
És száll az Ige fennen, szabadon:
Minden szavában üdvösség vagyon.
És száll az Ige tisztán, zordonan;
Élet-halál hatalma benne van.
S a genfi tónak színes tükörén
Játszva török meg az új hit-remény,
Egy új világnak hajnalcsillaga —
Ott áll a főpap: a Montblanc maga!
— Feljött a nap s a bűnös éjszaka
Vad árnyai mind nyugovóra térnek;
Fölcseng a dal: zsoltár az Úr nevének.

— — — — —
És száll az Ige, száll merészen,
Győzni vagy halni készen ...
A törpe bolygók lomha táborát,
S a nagy Tejútnak csillagsátorát
Úzi-leküzd egy
Szempillantás alatt
És egyenesen a Napba halad ...
És ez bukása ... súlyos végzete ...

Mit Icarus el nem kerülhete.
De ránk maradt, a késő unokákra
Dicső neve: mint égő fáklya
Kitör szent lángja sírok álmiból,
Bolygó lidércként már nem bújdokol
A süppedő temetők rejtekén,
Ott tündököl az égnek peremén:
Büvös sugára új világba von,
Hol minden ember testvér és rokon.
— De tart a vita, tart azóta,
Nem változott egy árva jotta:
Ma is csak a Betű akarja,
Hogy szende arcát eltakarja
Testvériségnek anyala.

*

Testvériség — Isten országa!
Oh jöjj el hozzánk valahára;
Mutasd meg fényes arcodat:
Meglásd, hozsánna, üdv, öröm fogad...
Jelenj meg a dúló csatákon,
A forradalmi barrikádon,
Mely szent neved harsogja fennen
S amerre arcod fátyla lebben,
Emberjogot nyer a rabszolga had
És *megváltója* Te léssz magad.
Jelenj meg, oh nagy eszmék óriása,
Jelen, múlt és jövő varázsa
A te lényedben egybeforr...
Megittasul a léha kor
Láttára dicső termetednek,
Örömkönnyidből mártirok teremnek,
Derítve lassan jobb kor hajnalát...
Jövel, jövel!
Az Úrnak napja oly közel — —
Ajtónk előtt vár
Észrevétlen;
Biborba' vagy koldusszegényen
Megváltásunkra jött...

Bocsássátok be Őt!
— Bocsássátok be, nagy királyok,
Nélküle viskó a palotátok.
— Bocsássátok be, kunyhó népe;
Látjátok-e: az Isten képe
Ragyog sugárzó homlokán.
— Bocsássátok be, Szentegyházak,
Nélküle zord, ijesztő vázak,
Holttetemek vagytok csupán.
— Halljátok-e: az ajtó nyílik;
Fogadjuk, mint Királyhoz illik,
Testvériségnek angyalát!

EGYENLŐSÉG.

I.

Mi vagy te, perc? mi vagy te?
Az ébredő tavasz virányán,
Arasznyi lét örömsugárán
Csapongó lepke . . . Színes álom.
Libegve szállsz szép, tarka szárnyon
Idébb-odább, majd újra vissza;
Ajkad a bűvös nedvet issza
S boldog vagy úgy-e végtelen? . . .
Csapongó lepke — int az óra:
Virágos réted hervadóra
Válik — meglásd — nagyhirtelen.

Mi vagy te, perc? mi vagy te?
Borongós, őszi alkonyattal
Küzd még az éj, még küzd a nappal —
És kebelünkben újra támad
A régi gond, a régi bánat,
Amelyre nincs ír, nincs orvosság . . .
Mi vagy te, perc? — Egy örökkévalóság!
Ránk nehezül nagy, lomha szárnyad;
Szorong a szív, az elme bágyad
S fényt szomjuhozva, árnyat kergetünk:
Megejt a Sátán — jaj, óh jaj nekünk!
 Testvér öröm — bú,
 Lét és hervadás;
 Az Ur könyvében
 Kész a számadás.
Es áll, vagy bukik bár a földi rög:
Az Isten képe rajta szent, örök.

II.

Mi vagy te, könny? mi vagy te?
Harmatcsepp lelkem lombjain,
Hol a nap fénye megtörik,
Szivárvány-színbe öltözik, —
S el-messze szállnak tőle gondjaim . . .

Meg-megered a könny patakja,
Megtisztul benn' a szív salakja.
Egy új világnak fényes követe,
Az vagy te, könny, itt szempillámon:
Szép drágagyöngy a durva sáron,
Lassan — némán peregve le.

Mi vagy te, könny? mi vagy te?
Szegény kis árva fonnyadt arcán,
Sorsüldözöttnek lelki harcán —
El-elzokogva bús fájdalmait,
Reánk zúditva rémes átkait —
Mi vagy te, könnycsepp? — Tenger... tenger,
Kinszenvedések oceánja;
Habod a bárkát veti-hányja
A völgybe le, a hegyre fel-fel...
Tépett vitorlák — hajh, a sors kemény:
Csak az árbócba van, ha van, remény!

*

Testvér mosoly-könny,
Diadal — bukás;
Az Úr könyvében
Kész a számadás.
És áll, vagy bukik bár a földi rög:
Az Isten képe rajta szent, örök!

III.

Mi vagy te, szó? mi vagy te?
Remegve várt végbúcsú napján,
A bujdósók vonagló ajkán
Dallamos panasz... ájtatos lehellet
Az idvezítő szent keresztje mellett;
Kiáltó szó a pusztaságon,
Visszhang ezernyi Golgothákon;
Törvény: örök törvény a szívbe',
A testet öltött istenige —
(Sebet begyógyít, szomjúságot olt)
Rezen tetőled s újra él a holt.

Mi vagy te, szó? mi vagy te?
Ott lenn, a bányá üregében,
Hol a halavány mécs világinál
Farkas-szemet néz élet és halál —
S a kincs miatt vész, elvesz éhen
Annyi derék . . . Mi vagy, mi vagy te, szó?
Fejszecsapás a rengetegben,
Viharzúgás a fellegekben;
Egy óriásnak álma . . . Vészthozó,
Riadó sirály örvény, szirt felett:
Megujhódás, mely mindent eltemet.

*

Testvér vihar — csend,
Hűség — lázadás;
Az Úr könyvében
Kész a számadás.
És áll vagy bukik bár a földi rög:
Az Isten képe rajta szent, örök!

SZABADSÁG.

(1911.)

I.

Nem álmodom.
Az én országom a végtelenség
Birodalma . . .
Enyém mosolygó völgye-halma.
Szülőföldem: a messze távol,
Mely ködbe vész,
Majd átvilágol,
Mint virradat a más világból . . .
És a bilincs s a lenge fátyol
— Hősök és szűzek ékessége —
Enyém, enyém:
Az én napomnak nincsen vége!
Nem álmodom. Valót mesélek.
Az ég tanúm,
Tanúm a lélek —
Ez a két tükör: ebben olvasám
Sorsod' leírva
Csillagfényivel
S a millióknak hulló könnyivel,
Te bús-beteg, Te édes-bús hazám!

II.

Köszál
Valál a rengetegben. Mélység —
Magasság, mint zajgó örvény vett körül . . .
Felhő s a villám voltak
Játszótársaid.
Akkor rezgett, akkor dagadt az
Öröm árja kebeledben; a vér,
A vér — hajh! — ereidben akkoron
Tombolt, szilaj tusára kelve
Akkor lüktetett,
Amikor arra járt a zivatar
És zúgva-búgott rémesen a
Századoknak zengő szélvesze.

Nehéz idő volt:
Az erdő fáai megremegtek
És összebújtak, mint a gyermekek.
Derékon tört, aki
Meg nem hajolt és ágbogait
Szerte-széllyel a völgybe
Vitte, elsodorta a fékevesztett,
Bömbölő vihar... Csak Te
Maradtál épen, egyedül.

Mennydörgés, ágyúk döreje volt
Dajkanótád, melyre
Csöndesen elszenderülve
Édes álmokat
Szőtt-szövögetett ezüst fátyolán
Szemeidre a
Vándorok vezére,
A méla holdsugár...

És a királyság
— Prédájára lesve —
Rajtad pihent meg. Vállaidra
Hajtá le szárnyát, komoran
Tekintve szét a
Pusztá tájon... Majd
Egy lebbenéssel, mint a nyíl,
Miként a gondolat, az
Áldozatra csap legott...

Köszál
Valál a rengetegben. Mélység —
Magasság, mint zajgó örvény vett körül...
Ott éldegéltél
Sok századévig
— A nagy világtól elfeledve —
Szabad szegénység
Szárny kenyerén,
Csak egymagadba' híven, boldogan.

Köszál
Valál a rengetegben. De
Egyszer — akkor, hirtelen,
Zengett az ég, és
Megrendült a föld. Sarkaiból
Kifordult a világ . . . És ott heversz
Te is
A völgybe lent, a messzeségbe
Sívó pusztaságon . . . Hajh!
Porba omlott a Te
Koronád és ízzé-porrá tört a
Vértezeti, mely oly sokáig szembeszállt,
Dacoltt az elemekkel egykoron . . .
Vérző tagokkal,
Temetetlen ott, ott heversz a
Sivatagban; elhagyatva
Hiveidtól, mint egy számkiüzött,
Idegen Isten, aki már
Csodát nem mivel, életet nem oszt . . .
És rád lövelli
Izzó hevét a lángsugarú nap —
Por lesz belőled,
Por: homokóra, mely láthatatlan . . .
Észrevétlen . . . lassan . . .
Lepereg . . . És jő a
Számum, ez a nagy sírásó,
És mindörökre eltemet . . .
S a hamvvederben
Önfeledten — várod, hiába
Várod zendülését az
Új életre hívó harsonának.
Várod — hiába
Várod a rajongó
Rithmusok ábrándos gyermekét . . . El-
Bétakar, sötét paláttal mindent
Béborit a
Csillagtalan égboltozat: — halálos némaság.

III.

Szállj le hozzánk,
Legszebb angyal!
Gyors szárnyakon,
Mint a hajnal:
Mámoros, vad diadallal.

Merre-meddig
Jársz a földön,
Egy csapásra
Itt-ott, rögtön
Pattan a sír, nyíl a börtön.

Honfivértől
Böven ázva,
Ittasul a
Holt barázda,
Ért kalásszal koronázva.

És a könny, mit
Titkon ejtünk;
És a gyász, mit
Rejtve rejtünk:
Sok százados kínteresztünk —

Ott mosolyg a
Kék tavakban,
Zsong-bong itt a
Szép szavakban
Mindörökké, halhatatlan...

Szállj le! — Vár az
Ősi tábor;
Vár a kürtszó,
Vár a sátor:
Népe szilaj, népe bátor.

Szállj le hozzánk,
Legszebb angyal!
Gyors szárnyakon,
Mint a hajnal:
Mámoros, vad diadallal!

IV.

S szállt a legszebb angyal, leszállt kis lakomba,
Enyhületet hozott minden bánatomra;
Jó barát módjára vigasztalni kezdett:
Levette vállamról a súlyos keresztet.

Arca hogy' sugárzott! látom, most is látom;
Nincs ahhoz fogható sehol a világon,
Sem a földön, sem a fényes mennyországban:
Mennyország ő nekem édes egymagában.

Szabadság angyala! — én imádlak Téged,
Imádlak, mint örök, erős Istenséget.
Nincs a Te napodnak se nyugta, se kelte:
A hol Te lakozol, ott az Urnak lelke.

Cserébe Tenéked — én hát mit is adjak?
Koldus-szegény vagyok: Te pedig dúsgazdag.
Mit adjak zálogul, örök hűbér gyanánt?
Ami tündököljön szebben, mint a gyémánt?

Zálogul, im, fogadd forró ölelésem;
Minden gondolatom, összes szív-verésem
Tiéd legyen, Tiéd... s ha sorsom eltemet,
Csókod szárítsa fel utolsó könnyemet!